NN 102/2018 (21.11.2018.), Odluka o postupcima namire za sporedne sustave

HRVATSKA NARODNA BANKA

2007

Na temelju članka 155. stavka 1. Zakona o platnom prometu (»Narodne novine«, br. 66/2018.) i članka 42. stavka 3. točke 13. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (»Narodne novine«, br. 75/2008. i 54/2013.) Savjet Hrvatske narodne banke donosi

ODLUKU

O POSTUPCIMA NAMIRE ZA SPOREDNE SUSTAVE

Članak 1.

Pravna podloga i predmet

1. Hrvatska narodna banka je ugovorna strana u Sporazumu o Transeuropskom automatiziranom sustavu ekspresnih novčanih transakcija u realnom vremenu na bruto načelu (sustav TARGET2) te je prema tom sporazumu prihvatila Smjernicu Europske središnje banke ESB/2012/27 od 5. prosinca 2012. o Transeuropskom automatiziranom sustavu ekspresnih novčanih transakcija u realnom vremenu na bruto načelu (sustav TARGET2) koja je posljednji put izmijenjena Smjernicom Europske središnje banke ESB/2018/20 od 3. kolovoza 2018. (u nastavku teksta: Smjernica ESB-a za sustav TARGET2).

2. U skladu sa Smjernicom iz stavka 1. ovog članka ovom se Odlukom uređuju postupci namire za sporedne sustave.

3. Ova Odluka predstavlja opće uvjete za postupke namire za sporedne sustave.

4. Ova Odluka zajedno s Odlukom o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR i njezinim dodacima, Odlukom o dodatnim i izmijenjenim uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR upotrebom internetskog pristupa i njezinim dodacima, Odlukom o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje T2S namjenskog novčanog računa (T2S DCA) u sustavu TARGET2-HR i njezinim dodacima i Odlukom o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje TIPS namjenskog novčanog računa (TIPS DCA) u sustavu TARGET2-HR i njezinim dodacima predstavlja Pravila rada sustava TARGET2-HR.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Odluke, osim onih iz članka 3. Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR, primjenjuju se i sljedeće definicije:

(1) *»banka namire«* znači sudionik čiji se PM račun ili podračun upotrebljava za namiru instrukcija za plaćanje sporednog sustava

(2) *»duga pozicija«* znači imati novčano potraživanje za vrijeme namire instrukcija za plaćanje sporednog sustava

(3) *»ICM broadcast poruka«* znači informacije koje su istodobno dostupne svim skupinama ili odabranoj skupini imatelja PM računa preko ICM-a

(4) *»informacijski i kontrolni modul«* ili *»ICM«* znači modul SSP-a koji omogućuje imateljima PM računa dobivanje on-line informacija, dostavljanje naloga za prijenos likvidnosti, upravljanje likvidnošću i iniciranje naloga za plaćanje u izvanrednim situacijama

(5) *»instrukcija za odobrenje«* znači instrukcija za plaćanje koju je dostavio sporedni sustav i koja je naslovljena na ASCB radi terećenja jednog od računa koji sporedni sustav ima i/ili kojim upravlja u PM-u i radi odobrenja PM računa ili podračuna banke namire za iznos određen u instrukciji

(6) *»instrukcija za plaćanje«* ili *»instrukcija za plaćanje sporednog sustava«* znači instrukcija za odobrenje ili instrukcija za terećenje

(7) *»instrukcija za terećenje«* znači instrukcija za plaćanje koja je naslovljena na SCB i koju je dostavio sporedni sustav radi terećenja PM računa ili podračuna banke namire za iznos naveden u instrukciji, na temelju ovlaštenja za terećenje, i radi odobrenja bilo jednog od računa sporednog sustava u PM-u ili PM računa ili podračuna druge banke namire

(8) *»internetski pristup«* znači da se sudionik odlučio za PM račun kojemu se može pristupiti samo preko interneta i da sudionik dostavlja platne poruke ili kontrolne poruke sustavu TARGET2 preko interneta

(9) *»jamstveni fond«* znači sredstva koja su doznačili sudionici sporednog sustava, a koja se koriste u slučaju nemogućnosti jednog ili više sudionika da ispune svoje obveze plaćanja unutar sporednog sustava, neovisno o razlogu

(10) *»kratka pozicija«* znači novčani dug za vrijeme namire instrukcija za plaćanje sporednog sustava

(11) *»međusistemska namira«* znači namira instrukcija za terećenje u realnom vremenu u sklopu koje se izvršavaju plaćanja od banke namire jednoga sporednog sustava s pomoću postupka namire 6 prema banci namire drugoga sporednog sustava s pomoću postupka namire 6

(12) *»modul upravljanja statičnim podacima«* znači modul SSP-a u kojemu se prikupljaju i evidentiraju statični podaci

(13) *»ovlaštenje za terećenje« znači* odobrenje banke namire u obliku kako je dan na obrascima središnjih banaka za prikupljanje statičnih podataka naslovljenima na njezin sporedni sustav i SCB, kojima se ovlašćuje sporedni sustav za dostavu instrukcija za terećenje te daje uputa SCB-u da na temelju instrukcija za terećenje tereti PM račun ili podračun banke namire

(14) *»središnja banka namire«* ili *»SCB«* znači SB koji vodi PM račun banke namire

(15) *»središnja banka sporednog sustava«* ili *»ASCB«* znači SB s kojim relevantni sporedni sustav ima dvostrani sporazum o namiri instrukcija za plaćanje sporednog sustava u PM-u

(16) *»sučelje za sudionike«* ili *»PI«* znači tehnički uređaj koji omogućuje izravnim sudionicima dostavljanje i namiru naloga za plaćanje preko usluga ponuđenih u PM-u

(17) *»tehnički račun«* znači poseban račun u PM-u koji drži sporedni sustav ili ASCB za račun sporednog sustava u svojoj komponenti sustava TARGET2 radi upotrebe od sporednog sustava.

Članak 3.

Uloga središnjih banaka namire

Svaki SB djeluje kao SCB u odnosu na sve banke namire za koje vodi PM račun.

Članak 4.

Upravljanje odnosom između središnjih banaka, sporednih sustava i banaka namire

1. Središnje banke sporednih sustava moraju osigurati da im sporedni sustavi s kojima imaju dvostrane sporazume stave na raspolaganje popis banaka namire koji sadržava pojedinosti o PM računu banaka namire, koje ASCB pohranjuje u modulu upravljanja statičnih podataka SSP-a. Svaki sporedni sustav može pristupiti popisu banaka namire svojih sudionika preko ICM-a.

2. Središnje banke sporednih sustava moraju osigurati da ih sporedni sustavi s kojima imaju dvostrane sporazume obavijeste bez odgode o svim promjenama u vezi s popisom banaka namire. Središnje banke sporednih sustava moraju obavijestiti odgovarajući SCB o svim takvim promjenama preko ICM broadcast poruke.

3. Središnje banke sporednih sustava moraju osigurati da sporedni sustavi s kojima imaju dvostrane sporazume prikupe ovlaštenja za terećenje i druge relevantne dokumente od svojih banaka namire i dostave ih ASCB-u. Ti dokumenti moraju biti na engleskom i/ili relevantnim nacionalnim jezicima ASCB-a. Ako nacionalni jezici ASCB-a nisu identični nacionalnim jezicima SCB-a, potrebni dokumenti dostavljaju se samo na engleskom ili i na engleskom i na relevantnim nacionalnim jezicima ASCB-a. U slučaju sporednih sustava koji se namiruju preko sustava TARGET2-ECB dokumenti se dostavljaju na engleskom jeziku.

4. Ako je banka namire sudionik u relevantnoj ASCB-ovoj komponenti sustava TARGET2, ASCB provjerava valjanost ovlaštenja za terećenje koje je dala banka namire i obavlja potrebne unose u modul upravljanja statičnim podacima. Ako banka namire nije sudionik u relevantnoj ASCB-ovoj komponenti sustava TARGET2, ASCB prosljeđuje ovlaštenje za terećenje (ili njegov elektronički primjerak ako se tako dogovore ASCB i SCB) odgovarajućim središnjim bankama namire na provjeru njegove valjanosti. Središnje banke namire obavljaju takvu provjeru i obavješćuju odgovarajući ASCB o ishodu provjere u roku od pet radnih dana nakon primitka tog zahtjeva. Nakon provjere ASCB ažurira popis banaka namire u ICM-u.

5. Provjera koju je poduzeo ASCB bez utjecaja je na odgovornost sporednih sustava da ograniče instrukcije za plaćanje na popis banaka namire iz stavka 1. ovog članka.

6. Kad nisu ista osoba, središnje banke sporednih sustava i središnje banke namire razmjenjuju informacije u vezi sa svim bitnim događajima za vrijeme postupka namire.

7. Središnje banke sporednih sustava moraju osigurati da sporedni sustavi s kojima imaju dvostrane sporazume daju ime i BIC sporednog sustava s kojim namjeravaju provesti međusistemsku namiru i datum od kojeg međusistemska namira s određenim sporednim sustavom treba početi ili prestati. Ove se informacije evidentiraju u modulu upravljanja statičnim podacima.

Članak 5.

Iniciranje instrukcija za plaćanje preko ASI-ja

1. Sve instrukcije za plaćanje koje sporedni sustav dostavi preko ASI-ja moraju biti u obliku XML poruka.

2. Sve instrukcije za plaćanje koje sporedni sustav dostavi preko ASI-ja smatraju se »vrlo hitnima« i namiruju se u skladu s odredbama Priloga II. Smjernici za TARGET2 (odnosno, u slučaju komponente TARGET2-HR, u skladu s odredbama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR).

3. Instrukcija za plaćanje smatra se prihvaćenom:

(a) ako je instrukcija za plaćanje u skladu s pravilima koje je utvrdio TARGET2 pružatelj mrežnih usluga

(b) ako je instrukcija za plaćanje u skladu s pravilima i uvjetima formatiranja ASCB-ove komponente sustava TARGET2

(c) ako je banka namire na popisu banaka namire iz članka 4. stavka 1. ove Odluke

(d) u slučaju međusistemske namire, ako je relevantni sporedni sustav na popisu sporednih sustava s kojima se međusistemska namira može provesti

(e) u slučaju privremenog isključenja banke namire iz sudjelovanja u sustavu TARGET2, ako je pribavljen izričit pristanak SCB-a isključene banke namire.

Članak 6.

Unos instrukcija za plaćanje u sustav i njihova neopozivost

1. Instrukcije za odobrenje smatraju se prihvaćenima u relevantnu komponentu sustava TARGET2 u trenutku kad ih je primio ASCB i od tog trenutka postaju neopozive. Instrukcije za terećenje smatraju se prihvaćenima u relevantnu komponentu sustava TARGET2 u trenutku kad ih je primio SCB i od tog trenutka postaju neopozive.

2. Primjena stavka 1. ovog članka nema učinak ni na jedno pravilo sporednog sustava koje propisuje trenutak prihvata u sporedni sustav i/ili neopozivost naloga za prijenos dostavljenih tom sporednom sustavu u trenutku ranijem od trenutka prihvata instrukcije za plaćanje u relevantnu komponentu sustava TARGET2.

Članak 7.

Postupci namire

1. Ako sporedni sustav zahtijeva upotrebu postupka namire, njegov ASCB nudi jedan ili više postupaka namire utvrđenih u nastavku:

(a) postupak namire 2 (namira u realnom vremenu)

(b) postupak namire 3 (dvostrana namira)

(c) postupak namire 4 (standardna višestrana namira)

(d) postupak namire 5 (istodobna višestrana namira)

(e) postupak namire 6 (namjenska likvidnost, namira u realnom vremenu i međusistemska namira).

2. Postupak namire 1 (prijenos likvidnosti) više nije u ponudi.

3. Središnje banke namire podržavaju namiru instrukcija za plaćanje sporednog sustava u skladu s izborom postupaka namire iz stavka 1. ovog članka, među ostalim, namirom instrukcija za plaćanje na PM računima ili podračunima banaka namire.

4. Daljnje pojedinosti u vezi s postupcima namire iz stavka 1. ovog članka sadržane su u člancima od 11. do 15. ove Odluke.

Članak 8.

Nepostojanje obveze otvaranja PM računa

Sporedni sustavi nisu obvezni postati izravni sudionici u komponenti sustava TARGET2 ili imati PM račun kada upotrebljavaju ASI.

Članak 9.

Računi za podršku postupcima namire

1. Osim PM računa, sljedeće vrste računa mogu se otvoriti u PM-u, a mogu ih upotrebljavati središnje banke sporednih sustava, sporedni sustavi i banke namire za postupke namire iz članka 7. stavka 1. ove Odluke:

(a) tehnički računi

(b) računi jamstvenog fonda

(c) podračuni.

2. Kada ASCB nudi postupak namire 4, 5 ili 6 za povezane modele (engl. *interfaced models),* on otvara tehnički račun u svojoj komponenti sustava TARGET2 za sporedne sustave. ASCB može ponuditi takve račune kao mogućnost za postupke namire 2 i 3. Odvojeni tehnički računi otvaraju se za postupke namire 4 i 5. Za postupak namire 3, 4, 5 ili 6 za povezane modele stanje na tehničkim računima treba biti nula ili pozitivno na kraju postupka namire relevantnoga sporednog sustava, a stanje na kraju dana treba biti nula. Tehnički računi utvrđuju se prema BIC-u sporednog sustava ili prema relevantnom BIC-u ASCB-a.

3. Kada nudi postupak namire 6 – model u realnom vremenu, ASCB otvara tehničke račune u svojoj komponenti sustava TARGET2. Stanje tehničkih računa za postupak namire 6 – model u realnom vremenu smije biti isključivo nula ili pozitivno tijekom dana, a preko noći smije održavati pozitivno stanje. Svako prekonoćno stanje na računu podliježe istim pravilima remuneracije koja se primjenjuju na jamstvene fondove prema članku 11. Smjernice za TARGET2.

4. Kada nudi postupak namire 4 ili 5, ASCB može otvoriti račun jamstvenog fonda u svojoj komponenti sustava TARGET2 za sporedne sustave. Stanja na tim računima upotrebljavaju se za namiru instrukcija za plaćanje sporednog sustava u slučaju da ne postoji dostupna likvidnost na PM računu banke namire. Imatelji računa jamstvenog fonda mogu biti središnje banke sporednih sustava, sporedni sustavi ili jamci. Računi jamstvenog fonda identificiraju se putem BIC-a relevantnog imatelja računa.

5. Kada ASCB nudi postupak namire 6 za povezane modele, središnje banke namire otvaraju jedan ili više podračuna u svojim komponentama sustava TARGET2 za banke namire, koji se upotrebljavaju za namjenjivanje likvidnosti i, ako je relevantno, međusistemsku namiru. Podračuni se identificiraju BIC-om PM računa na koji se odnose u kombinaciji s brojem računa koji je specifičan za relevantni podračun. Broj računa sastoji se od koda zemlje plus do 32 znaka (ovisno o odgovarajućoj nacionalnoj strukturi bankovnog računa).

6. Računi iz stavka 1. ovog članka ne objavljuju se u imeniku sustava TARGET2. Ako imatelj PM računa zatraži, relevantni izvaci iz računa (MT 940 i MT 950) za sve takve račune mogu se dostaviti imatelju računa na kraju svakoga radnog dana.

7. Podrobna pravila o otvaranju vrsta računa navedenih u ovom članku i o njihovoj upotrebi kod podrške postupcima namire mogu se nadalje utvrditi u dvostranim sporazumima između sporednih sustava i središnjih banaka sporednih sustava.

Članak 10.

Postupak namire 1 – prijenos likvidnosti

Ovaj postupak više nije u ponudi.

Članak 11.

Postupak namire 2 – namira u realnom vremenu

1. Kada nude postupak namire 2, središnje banke sporednih sustava i središnje banke namire podržavaju namiru novčane strane transakcija sporednog sustava namirom instrukcija za plaćanje koje je dostavio sporedni sustav na pojedinačnoj osnovi, a ne u skupinama. Ako je instrukcija za plaćanje kojom se tereti PM račun banke namire s kratkom pozicijom uvrštena u red u skladu s odredbama Priloga II. Smjernici za TARGET2 (odnosno, u slučaju komponente TARGET2-HR, u skladu s odredbama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR), relevantni SCB obavješćuje banku namire preko poruke na ICM-u.

2. Postupak namire 2 može se također ponuditi sporednom sustavu radi namire višestranih stanja i u tim slučajevima ASCB otvara tehnički račun za taj sporedni sustav. Nadalje, ASCB ne smije nuditi sporednom sustavu uslugu pravilnog upravljanja redoslijedom ulaznih i izlaznih plaćanja kako se može zahtijevati za takvu višestranu namiru. Sam sporedni sustav preuzima odgovornost za potrebno utvrđivanje redoslijeda.

3. ASCB može ponuditi namiru instrukcija za plaćanje unutar određenih rokova koje utvrđuje sporedni sustav, kako je navedeno u članku 16. stavcima 2. i 3. ove Odluke.

4. Banke namire i sporedni sustavi imaju pristup informacijama preko ICM-a. Sporedni sustavi moraju biti obaviješteni o dovršetku ili neuspjehu namire putem poruke na ICM-u. Ako to zatraže, banke namire koje pristupaju sustavu TARGET2 preko TARGET2 pružatelja mrežnih usluga moraju biti obaviještene o uspješnoj namiri preko SWIFT poruke MT 900 ili MT 910. Imatelji PM računa koji se koriste internetskim pristupom moraju biti obaviješteni porukom na ICM-u.

Članak 12.

Postupak namire 3 – dvostrana namira

1. Kada nude postupak namire 3, središnje banke sporednih sustava i središnje banke namire podržavaju namiru novčane strane transakcija sporednog sustava namirom instrukcija za plaćanje koje je dostavio sporedni sustav u skupinama. Ako je instrukcija za plaćanje kojom se tereti PM račun banke namire s kratkom pozicijom uvrštena u red u skladu s odredbama Priloga II. Smjernici za TARGET2 (odnosno, u slučaju komponente TARGET2-HR, u skladu s odredbama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR), relevantni SCB obavješćuje banku namire broadcast porukom na ICM-u.

2. Postupak namire 3 može se također ponuditi sporednom sustavu radi namire višestranih stanja. Članak 11. stavak 2. ove Odluke primjenjuje se na odgovarajući način uz sljedeće izmjene:

(a) instrukcije za plaćanje: i. kojima se terete PM računi banaka namire s kratkom pozicijom i odobrava tehnički račun sporednog sustava, i ii. kojima se tereti tehnički račun sporednog sustava i odobravaju PM računi banaka namire s dugom pozicijom dostavljaju se u odvojenim datotekama i

(b) PM računi banke namire s dugom pozicijom odobravaju se tek nakon terećenja PM računa banaka namire s kratkom pozicijom.

3. U slučaju neuspjeha višestrane namire (na primjer, zato što sve naplate s računa banaka namire s kratkom pozicijom nisu uspjele) sporedni sustav dostavlja instrukcije za plaćanje radi poništavanja već namirenih transakcija terećenja.

4. Središnje banke sporednih sustava mogu ponuditi:

(a) namiru instrukcija za plaćanje unutar određenih rokova koje utvrđuje sporedni sustav, kako je navedeno u članku 16. stavku 3. ove Odluke i/ili

(b) funkcionalnost »informacijskog razdoblja«, kako je navedeno u članku 16. stavku 1. ove Odluke.

5. Banke namire i sporedni sustavi imaju pristup informacijama preko ICM-a. Sporedni sustavi moraju biti obaviješteni o dovršetku ili neuspjehu namire ovisno o izabranoj mogućnosti – pojedinačna ili opća obavijest. Ako zatraže, banke namire moraju biti obaviještene o uspješnoj namiri preko SWIFT poruke MT 900 ili MT 910. Imatelji PM računa koji se koriste internetskim pristupom moraju biti obaviješteni porukom na ICM-u.

Članak 13.

Postupak namire 4 – standardna višestrana namira

1. Kada nude postupak namire 4, središnje banke sporednih sustava i središnje banke namire podržavaju namiru višestranih novčanih stanja transakcija sporednog sustava namirom instrukcija za plaćanje koje je dostavio sporedni sustav u skupinama. Središnje banke sporednih sustava otvaraju poseban tehnički račun za taj sporedni sustav.

2. Središnje banke sporednih sustava i središnje banke namire osiguravaju potrebno utvrđivanje redoslijeda instrukcija za plaćanje. One će uknjižiti odobrenja samo ako sva terećenja budu uspješno naplaćena. Instrukcije za plaćanje: (a) kojima se terete računi banaka namire s kratkom pozicijom i odobrava tehnički račun sporednog sustava; i (b) kojima se odobravaju računi banaka namire s dugom pozicijom i tereti tehnički račun sporednog sustava dostavljaju se u jednoj datoteci.

3. Najprije se namiruju instrukcije za plaćanje kojima se tereti PM račun banaka namire s kratkom pozicijom i odobrava tehnički račun sporednog sustava; tek nakon namire svih tih instrukcija za plaćanje (uključujući moguće financiranje tehničkog računa od strane mehanizma jamstvenog fonda) odobravaju se PM računi banaka namire s dugom pozicijom.

4. Ako je instrukcija za plaćanje kojom se tereti PM račun banke namire s kratkom pozicijom uvrštena u red u skladu s odredbama Priloga II. Smjernici za TARGET2 (odnosno, u slučaju komponente TARGET2-HR, u skladu s odredbama Odluke o uvjetima za otvaranje i funkcioniranje PM računa u sustavu TARGET2-HR), središnje banke namire obavješćuju tu banku namire broadcast porukom na ICM-u.

5. Ako banka namire s kratkom pozicijom nema dovoljno sredstava na svojem PM računu i ako je tako predviđeno dvostranim sporazumom između ASCB-a i sporednog sustava, ASCB aktivira mehanizam jamstvenog fonda.